

УДК 336.73[351.84:61]

DOI: 10.25140/2411-5215-2020-4(24)-64-73

*Максим Дубина, Максим Забаштанський, Андрій Роговий***РОЛЬ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ У СТРАТЕГІЧНОМУ РОЗВИТКУ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я***Максим Дубина, Максим Забаштанский, Андрей Роговой***РОЛЬ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ СФЕРЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ***Maksym Dubyna, Maksym Zabashtanskyi, Andrii Rogovyi***THE ROLE OF FINANCIAL AND CREDIT INSTITUTIONS IN STRATEGIC HEALTH DEVELOPMENT**

У статті поглиблено теоретичні та прикладні положення функціонування фінансово-кредитних установ у сфері охорони здоров'я. Зокрема, встановлено, що для подальшого розвитку цієї сфери об'єктивно необхідно активізувати діяльність зазначених установ у цьому напрямі. Трансформація ролі фінансово-кредитних установ у формуванні фінансових ресурсів закладів охорони здоров'я позитивно вплине на ефективність їхньої діяльності та сприятиме підвищенню якості надання медичних послуг. Також у статті проаналізовано особливості функціонування сучасної моделі сфери охорони здоров'я в Україні та проведено дослідження специфічних рис стратегічного її розвитку. Зокрема, обґрунтовано доцільність активного залучення насамперед банківських установ, страхових компаній до процесу реформування медичної галузі України, розширення можливостей комерційних банків щодо співпраці із закладами охорони здоров'я та залучення страховиків до впровадження медичного страхування в країні.

Ключові слова: страхова компанія; банківська установа; заклад охорони здоров'я; медична установа; фінансова установа; стратегічний розвиток; стратегія.

Рис.: 2. Бібл.: 17.

В статье углубленно теоретические и прикладные положения функционирования финансово-кредитных учреждений в сферу здравоохранения. В частности, установлено, что для дальнейшего развития этой сферы объективно необходимо активизировать деятельность указанных учреждений в данном направлении. Трансформация роли финансово-кредитных учреждений в формировании финансовых ресурсов учреждений здравоохранения положительно повлияет на эффективность их деятельности и способствовать повышению качества предоставления медицинских услуг. Также в статье проанализированы особенности функционирования современной сферы здравоохранения в Украине и проведено исследование специфических черт стратегического ее развития. В частности, обоснована целесообразность активного привлечения прежде всего банковских учреждений, страховых компаний к процессу реформирования медицинской отрасли Украины, расширение возможностей коммерческих банков по сотрудничеству с учреждениями здравоохранения и привлечения страховщиков к внедрению медицинского страхования в стране.

Ключевые слова: страховая компания; банковское учреждение; учреждение здравоохранения; медицинское учреждение; финансовое учреждение; стратегическое развитие; стратегия.

Рис.: 2. Библ.: 17.

Within the article, theoretical and applied provisions of the functioning of financial and credit institutions in the field of health care are deepened. In particular, it is established that for further development of this sphere it is objectively necessary to intensify the activities of the mentioned institutions in this direction. Transformation of the role of financial and credit institutions in the formation of financial resources of health care institutions will have a positive impact on the efficiency of their activities and will improve the quality of financial services. In addition, within the article, the features of the modern model of health care in Ukraine are analyzed, and the specific features of its strategic development are studied. In particular, the expediency of the active involvement of banking institutions, insurance companies in the process of the medical sector reforming in Ukraine, expanding the capacity of commercial banks concerning the cooperation with health care institutions and involving insurers in the introduction of health insurance in the country is substantiated.

Keywords: insurance company; banking institution; health care institution; medical institution; financial institution; strategic development; strategy.

Fig.: 2. References: 17.

JEL Classification: G 23; I18

Постановка проблеми. Сфера охорони здоров'я є однією з найважливіших складових забезпечення якості життя в суспільстві й ефективність її функціонування впливає на підвищення тривалості життя населення, покращення умов життєдіяльності, забезпечення здоров'я нації. Саме тому в усіх розвинутих країнах світу приділяється особлива увага розвитку цієї сфери, підвищенню якості її функціонування, перманентному удосконаленню обладнання, яке використовується в цій сфері, забезпеченню гідних умов праці для лікарів та іншого медичного персоналу.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Проте не всі країни мають можливість на належному рівні здійснювати фінансування сфери охорони здоров'я, що, відповідно, і впливає на ефективність її функціонування. Окреслена ситуація притаманна й Україні. На жаль, сфера охорони здоров'я в нашій країні недостатньо розвинута в порівнянні з іншими провідними країнами світу, має значну кількість системних проблем, вирішення яких вимагає впровадження нових механізмів фінансування, підвищення ефективності управління закладами охорони здоров'я.

Цілком зрозуміло вже сьогодні, що діюча сфера охорони здоров'я в Україні об'єктивно потребує кардинальних змін, оскільки забезпечити її ефективність в умовах обмежених фінансових можливостей держави неможливо. Щорічне збільшення фінансування охорони здоров'я без запровадження інструментів підвищення ефективності використання ресурсів та мотивації медичних працівників до підвищення якості послуг, що надаються ними населенню, не дозволяє поліпшити якість медичного обслуговування [2, с. 193]. Саме тому актуалізуються питання пошуку нової моделі функціонування системи охорони здоров'я, впровадження якої б дозволило поступово підвищити якість медичних послуг у країні та загалом рівень життя українців.

Сфера охорони здоров'я також сьогодні піддається впливу об'єктивних глобальних процесів. Диджиталізація всіх сфер суспільства, підвищення вимог до якості медичних послуг у розвинутих країнах, зростання попиту на висококваліфікованих працівників також вимагає врахування цих чинників при реформуванні та удосконаленні функціонування цієї сфери. Світова пандемія COVID-19 лише актуалізувала основні проблеми розвитку медицини в усіх країнах та сприяла усвідомленню людством важливості формування ефективної системи охорони здоров'я не лише в межах країн, а й у світовому масштабі. Активне поширення коронавірусу та безпрецедентні заходи, які вживалися країнами для подолання наслідків пандемії, також підтвердили важливість підготовки якісних лікарів, медичного персоналу, що, у свою чергу, вимагає створення належних умов для їхньої роботи.

Як свідчить досвід боротьби проти коронавірусу в Україні, державі складно було швидко адаптуватися до нових загрозливих реалій поширення хвороби, створити безпечні умови роботи для медичного персоналу, вчасно забезпечити лікарні всім необхідним обладнанням та медикаментами. Це ще раз підтверджує недостатню ефективність управління, що зумовлюється передусім недостатнім фінансуванням закладів охорони здоров'я, нераціональним його використанням.

Саме тому в Україні необхідно впровадити новий механізм розвитку сфери охорони здоров'я. На сьогодні в країні вже відбувається медична реформа, однак констатувати значне підвищення якості медичних послуг не можна. Уже об'єктивно можна стверджувати, що на основі державного фінансування кардинально змінити діючу сферу охорони здоров'я навряд чи вдасться. Без залучення приватного капіталу в медичну сферу неможливо підвищити якість життя населення. Доказом такого умовиводу є швидкий розвиток приватної медицини в країні, відкриття нових приватних клінік та окремих кабінетів. Проте послуги таких установ на сьогодні недоступні більшості населення країни. Для вирішення такої проблеми необхідно створити нові механізми фінансування охорони здоров'я. Ключову роль у них повинні відігравати фінансово-кредитні установи, які спроможні, як показує світовий досвід, акумулювати кошти економічних суб'єктів та забезпечувати їх ефективне використання, у тому числі й у сфері охорони здоров'я.

Отже, зміни ролі фінансово-кредитних установ у розвитку сфери охорони здоров'я в Україні є важливою складовою формування стратегічних детермінант її подальшого функціонування. Враховуючи окреслене, виникає потреба в обґрунтуванні теоретичних та прикладних положень трансформації діяльності фінансово-кредитних установ у сфері охорони здоров'я України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансування сфери охорони здоров'я на сьогодні активно вивчаються науковою спільнотою, враховуючи надважливість цієї сфери для забезпечення здоров'я громадян та підвищення якості їхнього життя. До вчених, які активно досліджують цю сферу, необхідно віднести таких: Д. Богдан, В. Борщ, Т. Васильєва, С. Вовк, З. Гладун, В. Загорський, Н. Карпишин, З. Лободіна, Г. Лопушняк, Н. Мачуга, А. Мокрицька, А. Наволокіна, Ю. Пефтієва, О. Петрух, О. Портна, Д. Рябець, Ю. Сафонов, Т. Семигіна, Ю. Шевчук та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Однак, попри численні досліджені у сфері розвитку охорони здоров'я, мало вивченими залишаються питання трансформації ролі фінансово-кредитних установ у розбудові цієї сфери, обґрунтування їхнього місця в системі її фінансування.

Метою статті є процеси трансформації ролі фінансово-кредитних установ у сфері охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Розпочнемо дослідження з розгляду сутності сфери охорони здоров'я та основних специфічних рис її сучасного функціонування в Україні.

Сфера охорони здоров'я є невід'ємною складовою людської діяльності й відіграє ключову роль у забезпеченні якості життя громадян [10]. Ця сфера, з одного боку, є частиною соціальної сфери, наділена власними функціями та посідає своє місце в системі забезпечення розвитку суспільства. Однак, з іншого боку, ця сфера також є складовою системи державних фінансів і національної економіки загалом, оскільки її функціонування об'єктивно вимагає фінансування. В Україні на сьогодні основним джерелом фінансування сфери охорони здоров'я є видатки державного та місцевого бюджетів. Більш детально особливості функціонування сфери охорони здоров'я в Україні представлені на рис. 1.

Отже, окреслені специфічні риси функціонування сфери охорони здоров'я в Україні в переважній більшості констатують наявність системних проблем у цій сфері, які пов'язані насамперед із дефіцитом фінансових ресурсів, що стримує можливості закладів охорони здоров'я до матеріального оновлення, впровадження нових технологій надання медичних послуг, підвищення кваліфікації персоналу і т. ін.

Як уже зазначалося, ефективний розвиток сфери охорони здоров'я неможливо забезпечити на основі виключно державного фінансування. Саме тому актуальним вже декілька років є пошук механізмів залучення приватного капіталу до цієї сфери. Цілком зрозуміло, що в цьому процесі активну роль повинні відіграти фінансово-кредитні установи, які спроможні стати ключовими учасниками сфери надання медичних послуг і, як показує досвід інших країн, взяти на себе частково функцію контролю за ефективністю використання коштів.

Розглянемо сучасну роль фінансово-кредитних установ у функціонуванні сфери охорони здоров'я України.

Згідно з чинним вітчизняним законодавством до фінансово-кредитних установ належать банки, страхові компанії, лізингові компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, довірчі товариства, інститути спільного інвестування [12]. Безперечно, не всі з перерахованих установ можуть відповідно до своєї діяльності брати участь у розвитку сфери охорони здоров'я. Проте, на наше переконання, роль саме банківських установ, страхових та лізингових компаній повинна підвищитися.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

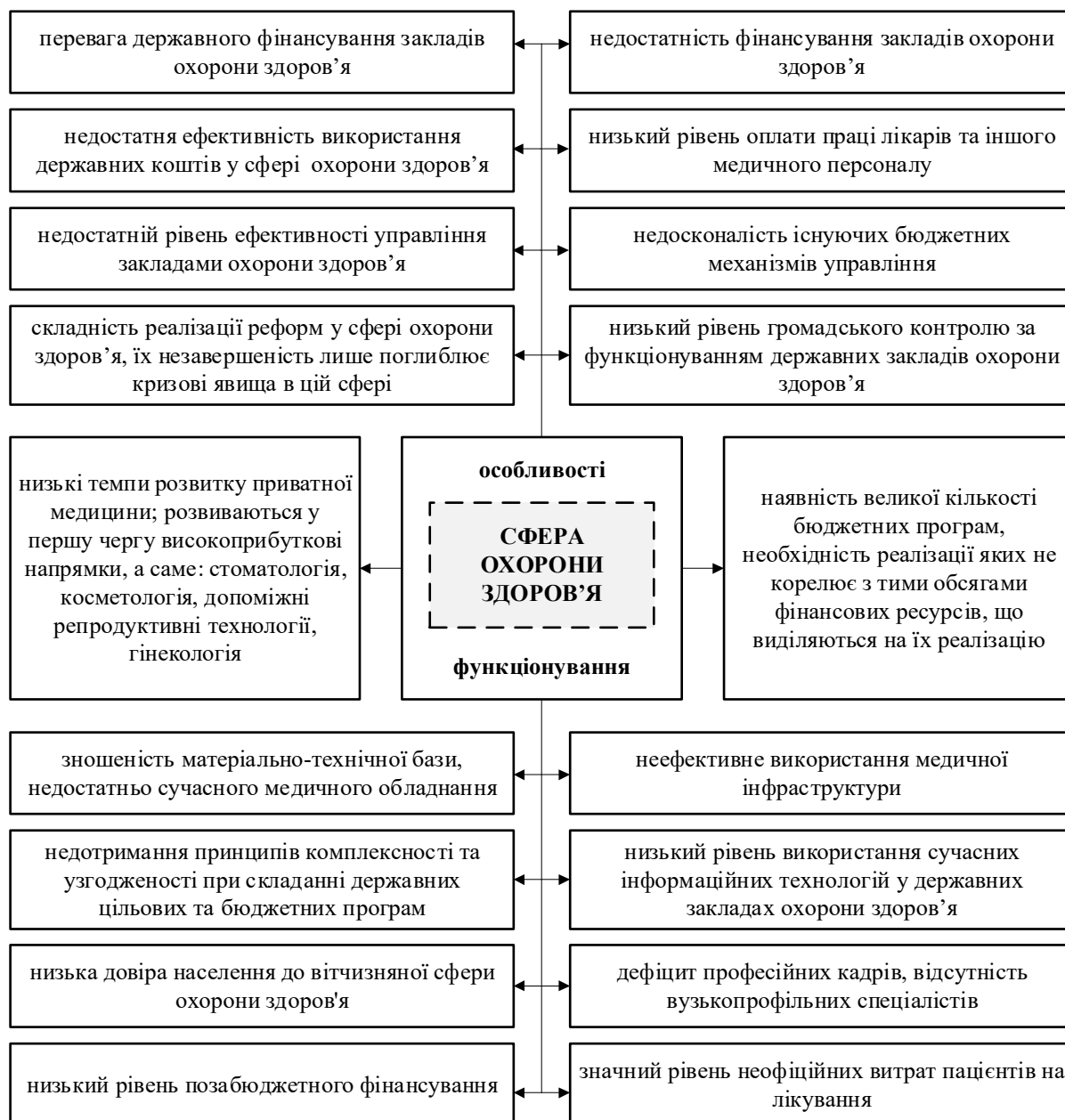

Рис. 1. Особливості функціонування сфери охорони здоров'я в Україні

Джерело: складено авторами з урахуванням [1, с. 760; 3, с. 220; 4; 8, с. 119; 11, с. 263; 13, с. 166; 15; 17].

Проаналізуємо сучасні тенденції функціонування фінансово-кредитних установ у сфері охорони здоров'я.

Банківські установи нині відіграють більш інфраструктурну роль в обслуговуванні закладів охорони здоров'я. Ці установи:

- 1) надають послуги з обслуговування поточних рахунків лікарів та медичного персоналу, через які виплачується заробітна плата;
- 2) надають короткострокові готівкові кредити працівникам закладів охорони здоров'я;
- 3) акумулюють додатково та самостійно зароблені закладами охорони здоров'я кошти та ін.

При цьому варто розуміти, що окреслені послуги є характерними передусім для державних закладів охорони здоров'я. Більш важливу роль банки відіграють у розвитку закладів приватної медицини, оскільки надають розширений перелік послуг, а саме, крім послуг з обслуговування поточних рахунків, банківські установи можуть надавати

кредити на розвиток бізнесу в цій сфері, пропонувати більш сучасні технології розрахунково-касового обслуговування, залучати тимчасово-вільні кошти приватних медичних установ на депозитні рахунки тощо.

Страхові компанії в Україні не відіграють тієї ролі в розвитку сфери охорони здоров'я, як це відбувається в розвинутих країнах. Саме роль цих установ насамперед повинна суттєво збільшитися в межах стратегічного розвитку сфери охорони здоров'я. На сьогодні приватні заклади охорони здоров'я досить успішно співпрацюють із цими фінансовими установами за наявності в пацієнтів медичного страхування. Однак таке страхування не є поширеним у нашій країні у зв'язку з неможливістю більшості населення їх придбати. Така ситуація негативно впливає на фінансування всієї сфери охорони здоров'я, оскільки саме кошти фізичних та юридичних осіб, а саме працівників та роботодавців, об'єктивно можуть бути єдиним джерелом фінансування вітчизняної сфери охорони здоров'я.

Відповідно, серед усіх фінансово-кредитних установ на сьогодні банки та страхові компанії певним чином пов'язані зі сферою охорони здоров'я, проте їхня роль є незначною. Світовий досвід країн, яким притаманний високий рівень надання медичних послуг, свідчить, що без використання потенціалу фінансових установ забезпечити розвиток сфери охорони здоров'я неможливо. Це дозволяє зробити висновок, що стратегічний розвиток окресленої сфери неможливий без трансформації ролі зазначених установ у її межах у довгостроковій перспективі.

Тож, проведемо аналіз ролі фінансово-кредитних установ у стратегічного розвитку сфери охорони здоров'я. Для цього розглянемо сутність категорії «стратегічний розвиток» та охарактеризуємо основні особливості стратегічного розвитку сфери охорони здоров'я.

Стратегічний розвиток є невід'ємною складовою впровадження якісних змін у діяльності будь-якої організації та установи. Без наявності стратегії подальшого функціонування підприємства, його діяльність набуває стохастичного характеру й поступово буде занепадати. Саме наявність стратегічних цілей дозволяє сформувати цілісний план розвитку суб'єктів господарювання та забезпечити підвищення їхньої ролі в розвитку окремих сфер та галузей національного господарства.

Загалом категорія «стратегія» є універсальною дефініцією та використовується у багатьох сферах наукової діяльності. О. В. Кравченко зауважує, що стратегія – сукупність взаємозалежних рішень, що визначають пріоритетні напрямки використання ресурсів, зусиль підприємства для реалізації його місії, забезпечення довгострокових конкурентних переваг на цільових ринках як засіб реалізації інтересів підприємства [7]. У свою чергу, І. Костюк пропонує таке визначення: стратегія – це сукупність дій визначення способу передбачити майбутнє, визначити можливі шляхи негативного впливу на країну й заходи для його запобігання, а також розроблення методів для досягнення вищого показника економічного та соціального рівня розвитку [6]. В. Фролова, досліджуючи особливості використання стратегічного підходу для підвищення конкурентоспроможності підприємства, стверджує, що стратегія – це план дій організації з виявлення основних напрямів її ефективного функціонування на основі максимальної реалізації наявного науково-технічного потенціалу у взаємозв'язку з внутрішньовиробничими резервами і зовнішнім середовищем [14]. Таким чином, стратегія, а відповідно, і стратегічний розвиток безпосередньо пов'язані з реалізацією заходів для стабільного, довгострокового та якісного функціонування окремих об'єктів, їх прогресивної трансформації, що дозволяє підвищити ефективність їхньої діяльності та удосконалити реалізацію ними власних функцій.

У сфері охорони здоров'я формування відповідної стратегії розвитку є невід'ємною складовою здійснення змін для забезпечення якісного та поступального її розвитку. Стратегія реформування системи охорони здоров'я ґрунтується не лише на необхідності досягнення кінцевої мети, але й на розумінні того, як можна подолати перешкоди на шляху до неї [13, с. 168].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

На сьогодні в Україні завершився період реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 роки. Основні положення цієї Стратегії представлено на рис. 2.

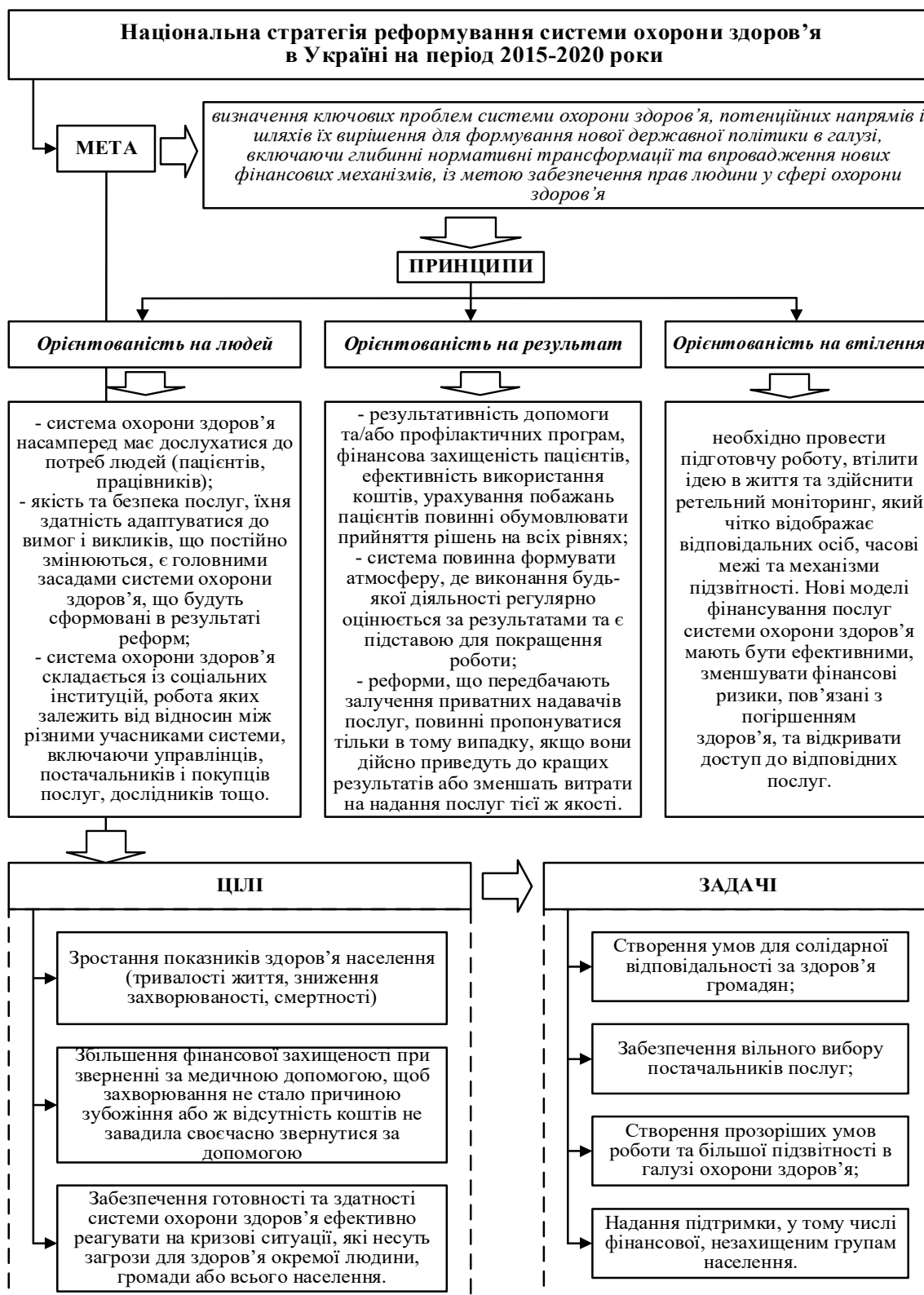

Рис. 2. Концептуальні положення Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 роки
Джерело: складено авторами з урахуванням [9].

Аналіз основних положень Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 роки свідчить, що велику кількість запланованих заходів так і не вдалося реалізувати в період впровадження цієї Стратегії. Проте цілком зрозуміло, що більшість сформованих концептуальних положень необхідно впроваджувати в життя для реформування сфери охорони здоров'я з урахуванням можливостей держави. Звичайно від початку впровадження норм цієї Стратегії вже пройшло понад шість років і в новій стратегії необхідно врахувати всі недоліки від реалізації попередньої стратегії.

У межах окресленої стратегії чітко був задекларований принцип ефективного використання наявних ресурсів, особливо в частині спроможності здійснювати державне фінансування медичної галузі. Цілком зрозуміло, що без належного фінансування будь-які реформи впровадити фактично неможливо. На період 2015-2020 років у стратегії було запроваджено підхід пріоритетності державного фінансування медичних послуг [9]. Отже, цілком логічно допустити, що надалі в новій Стратегії розвитку сфери охорони здоров'я першочергову увагу необхідно приділити питанням диверсифікації джерел фінансування медичної галузі. При цьому і роль фінансово-кредитних установ повинна підвищитися, поглибитися їх взаємодія з медичними установами, змінитися природа такого зв'язку.

У Національній стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 також зазначено, що «під час першої фази реформи охорони здоров'я група не рекомендує вдаватися до радикальних змін щодо збору коштів (наприклад, запровадження загальнодержавного соціального медичного страхування). Однак створення сприятливих умов для розвитку медичного страхування у довгостроковій перспективі є обов'язковим». Це підтверджує необхідність розробки нових механізмів співпраці між фінансовим сектором та сферою охорони здоров'я.

На наш погляд, така співпраця може полягати в такому:

1) комерційні банки повинні отримати доступ до фінансових ресурсів закладів охорони здоров'я, мати змогу залучати їх на депозитні рахунки з виплатою відсотків за їх використання;

2) страхові компанії повинні почати відігравати свою важливу роль у реалізації медичного страхування в країні, що дозволить [5, с. 98; 16]:

– підвищити якість надання медичних послуг;

– знизити вартість медичних послуг;

– підвищити конкуренцію серед лікарів за пацієнтів і тим самим сприяти підвищенню якості обслуговування;

– підвищити ефективність використання фінансових ресурсів у сфері охорони здоров'я;

– сприяти впровадженню сучасних механізмів управління закладами охорони здоров'я;

– акумулювати більші обсяги інформації про медичну галузь у країні та ін.;

3) банківські установи повинні отримати змогу надавати позики медичним закладам усіх форм власності, що сприятиме прискоренню закупівлі необхідного обладнання, оновлення матеріально-технічного забезпечення лікарень;

4) активну роль в оновленні обладнання закладів охорони здоров'я повинні почати відігравати лізингові компанії, послуги яких є альтернативою залученню кредитів від банків і дозволить частково знизити вартість таких запозичень;

5) ще більш помітну роль фінансові установи повинні почати відігравати в розвитку приватної медицини, яка на сьогодні продовжує активно розвиватися в країні.

Таким чином, подальший розвиток сфери охорони здоров'я в Україні повинен відбуватися з урахуванням об'єктивної необхідності підвищення ролі фінансово-кредитних установ у її реформуванні. Саме ці установи дозволяють збільшити обсяги фінансування, прискорити процеси трансформації коштів економічних суб'єктів у ресурси розвитку закладів охорони здоров'я, мотивувати лікарів залишатися в країні, стимулювати їх-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

ню працю та, загалом, сприяти ефективності використання коштів у цій сфері з метою надання якісних медичних послуг громадянам. Усе це вимагає також зміни й управлінської моделі медичних установ, надання їм фінансової автономії із забезпеченням тотального громадського контролю за їхньою діяльністю.

Висновки і пропозиції. Отже, у статті проведено дослідження ролі фінансово-кредитних установ у розвитку сфери охорони здоров'я. Зокрема, встановлено, що подальший розвиток цієї сфери безпосередньо пов'язаний з активізацією діяльності цих установ у галузі медицини. Зокрема, визначено, оперуючи світовим досвідом розбудови сфери охорони здоров'я, що підвищення ролі таких установ є однією з важливіших умов зростання ефективності функціонування медичної галузі в країні. У статті детально проаналізовано особливості роботи цієї галузі та встановлено, що значна кількість недоліків у її роботі пов'язана саме з дефіцитом фінансових ресурсів та їх ефективним використанням.

У статті проведено детальний аналіз базових положень Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 роки, що дало змогу встановити, що протягом періоду реалізації такої Стратегії в Україні було закладено фундамент для ґрунтовних трансформацій у цій сфері. Також встановлено, що проведення подальших реформ повинно відбуватися на основі створення умов для значної диверсифікації джерел фінансових ресурсів закладів охорони здоров'я, впровадження медичного страхування. Це, у свою чергу, підтверджує важливість залучення фінансово-кредитних установ до подальшого стратегічного розвитку зазначеної сфери. У статті приділено увагу потенційно можливим напрямам зміни ролі фінансово-кредитних установ у розвитку сфери охорони здоров'я.

Таким чином, для поглиблення взаємодії між фінансовою сферою та сферою охорони здоров'я на основі активного залучення фінансово-кредитних установ до реформування медичної галузі, диверсифікації джерел фінансування закладів охорони здоров'я, необхідно розробити та впровадити відповідні законодавчі зміни. Саме їхня сутність та особливості реалізації потребує проведення додаткових досліджень.

Список використаних джерел

1. Глухова В. І., Булах М. О. Джерела фінансового забезпечення системи охорони здоров'я в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 760-764.
2. Гончарук С. М., Приймак С. В., Даниляк Л. Я. Сучасний стан і проблеми фінансування установ охорони здоров'я в Україні. *Бізнес Інформ*. 2016. № 1. С. 190-194.
3. Горин В. П. Формування фінансових ресурсів охорони здоров'я в контексті виконання критеріїв економічної безпеки. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Економіка*. 2013. Вип. 23. С. 216-221.
4. Грубляк О. М., Холявко Н. І., Жаворонок А. В. Оцінка ефективності управління дефіцитом державного бюджету України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3(23). С. 130-141.
5. Забаштанський М., Драгунов Д., Зуб І. Пріоритетні підходи до фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3(23). С. 93-100.
6. Костюк І. В. Поняття стратегії економічного розвитку країни: соціальний вимір. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.10. С. 212–218.
7. Кравченко О. В. Поняття стратегії розвитку підприємництва. *Вісник національного аграрного університету*. 2010. № 1(22). С. 267–272.
8. Мальований М. І. Стан та проблеми державного фінансування охорони здоров'я в Україні. *Проблеми економіки*. 2013. № 4. С. 116-124.
9. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 роки. URL: <http://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.

11. Портна О. В. Програмно-цільове фінансування охорони здоров'я в Україні. *Бізнес Інформ*. 2012. № 9. С. 261-264.
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>.
13. Сіташ Т. Д. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні: тенденції та реформування. *Механізм регулювання економіки*. 2012. № 1. С. 164-169.
14. Фролова В. Ю. Стратегічний підхід в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Вісник Донецького національного університету*. 2012. № 1. С. 177–182.
15. Berzin P., Shyshkina O., Kuzmenko O., Yarovenko H. Innovations in the Risk Management of the Business Activity of Economic Agents. *Marketing and Management of Innovations*. 2018. Vol. 4. Pp. 221-233.
16. Panchenko O., Bazilinska O., Krasnianska Yu. Medical insurance in the financial provision of public medical service. *Problems and prospects of economics and management*. 2018. № 2(14). Pp. 109-117.
17. Shkarlet S., Dubyna M., Hrubliak O. & Zhavoronok A. Theoretical and applied provisions of the research of the state budget deficit in the countries of Central and Eastern Europe. *Administratie si Management Public*. 2019. № 32. Pp. 120-138. DOI: <https://doi.org/10.24818/amp/2019.32-09>.

References

1. Hlukhova, V. I., Bulakh, M. O. (2016). Dzherela finansovoho zabezpechennia systemy okhorony zdorovia v Ukraini [Sources of financial support of the health care system in Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 10, pp. 760-764.
2. Honcharuk, S. M., Pryimak, S. V., Danyliak, L. Ya. (2016). Suchasnyi stan i problemy finansuvannia ustanov okhorony zdorovia v Ukraini [Current Status and Problems of Financing the Health Care Institutions in Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, (1), pp. 190-194.
3. Horyn, V. P. (2013). Formuvannia finansovykh resursiv okhorony zdorovia v konteksti vykonannia kryteriiv ekonomichnoi bezpeky [Formation of financial resources of health care in the context of fulfilling the criteria of economic security]. *Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»]. Ekonomika – Scientific notes [National University "Ostroh Academy"]*. *Economy*, 23, pp. 216-221.
4. Hrubliak, O. M., Kholiavko, N. I., Zhavoronok, A. V. (2020). Otsinka efektyvnosti upravlinnia defitsytom derzhavnogo biudzhetu Ukrainy [Assessment of the efficiency of state budget department management of Ukraine]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (3(23)), pp. 130-141.
5. Zabashtanskyi, M., Drahunov, D., Zub, I. (2020). Priorityetni pidkhody do finansovoho zabezpechennia sfery okhorony zdorovia v Ukraini [Priority approaches to financial security of healthcare in Ukraine]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (3(23)), pp. 93-100.
6. Kostiuk, I. V. (2014). Poniattia stratehii ekonomichnoho rozvytku krainy: sotsialnyi vymir [The concept of the economic development strategy of the country: social dimension]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, 24.10, pp. 212–218.
7. Kravchenko, O. V. (2010). Poniattia stratehii rozvytku pidpriemnytstva [The concept of the business development strategy]. *Visnyk natsionalnoho ahrarnoho universytetu – Bulletin of the National Agrarian University*, (1(22)), pp. 267–272.
8. Malovanyi, M. I. (2013). Stan ta problemy derzhavnogo finansuvannia okhorony zdorovia v Ukraini [The state and problems of public funding of health care in Ukraine]. *Problemy ekonomiky – Problems of the economy*, (4), pp. 116-124.
9. Natsionalnoi stratehii reformuvannia systemy okhorony zdorovia v Ukraini na period 2015-2020 roky [National Strategy for Health Care Reform in Ukraine for the period 2015-2020]. <http://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>.
10. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
11. Portna, O. V. (2012). Prohramno-tsilove finansuvannia okhorony zdorovia v Ukraini [Programme-Aimed Financing of Health Care in Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, (9), pp. 261-264.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

12. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehulivannia rynkiv finansovykh posluh [On Financial Services and State Regulation of Financial Service Markets], Law of Ukraine № 2664-III (on July 12, 2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>.

13. Sitash, T. D. (2012). Finansuvannia systemy okhorony zdorovia v Ukraini: tendentsii ta reformuvannia [Financing the health care system in Ukraine: trends and reforms]. *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky – The mechanism of economic regulation*, (1), pp. 164-169.

14. Frolova, V. Yu. (2012). Stratehichniy pidkhid v upravlinni konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Strategic approach to managing the competitiveness of the enterprise]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Donetsk National University*, (1), pp. 177–182.

15. Berzin, P., Shyshkina, O., Kuzmenko, O., Yarovenko, H. (2018). Innovations in the Risk Management of the Business Activity of Economic Agents. *Marketing and Management of Innovations*, 4, pp. 221-233.

16. Panchenko, O., Bazilinska, O., Krasnianska, Yu. (2018). Medical insurance in the financial provision of public medical service. *Problems and prospects of economics and management*, (2(14)), pp. 109-117.

17. Shkarlet, S., Dubyna, M., Hrubliak, O. & Zhavoronok, A. (2019). Theoretical and applied provisions of the research of the state budget deficit in the countries of Central and Eastern Europe. *Administratie si Management Public*, (32), pp. 120-138. <https://doi.org/10.24818/amp/2019.32-09>.

Дубина Максим Вікторович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Дубина Максим Вікторович – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой финансов, банковского дела и страхования, Национальный университет «Черниговская политехника» (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Dubyna Maksym – Doctor of Economics, Professor, Head of Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv Polytechnic National University (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: maksim-32@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5305-7815>

ResearcherID: F-3291-2014

Забаштанський Максим Миколайович – доктор економічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту бізнесу, природокористування і туризму, Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченко, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Забаштанский Максим Николаевич – доктор экономических наук, профессор, директор Учебно-научного института бизнеса, природопользования и туризма, Национальный университет «Черниговская политехника» (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Zabashkanskyi Maksym – Doctor of Economic Sciences, Professor, Director Educational-Scientific Institute of Business, Environmental Management and Tourism, Chernihiv Polytechnic National University (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: mazani@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8966-8116>

ResearcherID: G-6145-2014

Роговий Андрій Віталійович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри туризму, Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченко, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Роговой Андрей Витальевич – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры туризма, Национальный университет «Черниговская политехника» (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Rogovyi Andrii – Doctor of Economics, Professor, Professor of Department of Tourism, Chernihiv Polytechnic National University (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: rogovoy1976@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5445-214X>

ResearcherID: F-7319-2016